

Civilizații preistorice în spațiul românesc

1. Definiții

Preistorie = perioada cuprinsă între momentul atestării prezenței omului pe Terra și apariția primelor izvoare scrise.

Ceată = formă primară de comunitate umană constituită din mai multe persoane, înrudite sau legate prin interese comune de ordin militar și economic.

Gintă = grup de persoane înrudite prin sânge și legate prin comuniunea de cult, nume și interese, ce a îndeplinit un rol social și religios fundamental în Preistorie, la baza acesteia aflându-se un strămoș comun.

Antropomorfism = mod de gândire în Preistorie și Antichitate, care a constat în atribuirea și transferarea de însușiri și înfățișări umane unor procese din natură, lucruri, ființe închipuite și zei.

Zoomorfism = reprezentare din Preistorie și Antichitate a zeităților prin intermediul animalelor.

Trib = formă de organizare specifică Preistoriei și Antichității, un semn al sedentarizării, constituită din mai multe ginte sau familii înrudite, care au locuit același teritoriu, delimitat de al altor triburi, au vorbit același dialect, au avut organe de conducere proprii, s-au supus autorității unui șef ales și s-au folosit de un cimitir comun.

Basileu = rege, căpetenie, suveran puternic, conducător de triburi, din Grecia Antică.

Fecunditate = capacitate a animalelor și a plantelor de a se reproduce și de a da descendenți normal dezvoltați; capacitatea unui teren de a produce (multe) roade; rodnicie, fertilitate.

2. Epoca Pietrei

- pe teritoriul României, dovezi arheologice **preistorice** care au atestat prezența umană în Epoca Pietrei au fost identificate în următoarele localități: Bugiulești (Vâlcea), Cucuteni, Valea Lupului (Iași), Mitoș (Botoșani), Valea Dârjovului (Olt), Peștera lui Climente (Mehedinți), Peștera cu oase din Anina (Caraș Severin), Ohaba Ponor, Peștera Cioclovina Uscată (Hunedoara) și Schela Cladovei (Mehedinți).

- Epoca Pietrei a cuprins trei perioade:

I. Paleoliticul (epoca veche a pietrei) - cca. 1 milion-10.000/9000 î.Hr.:

a. Realizarea uneltelor din piatră cioplită, lemn, os și corn de animal;

b. Descoperirea producerii și folosirii focului;

c. Ocupații: cules, vânatoare, pescuit;

d. Oamenii au trăit organizați în **cete** și **ginti**;

e. Apariția primelor manifestări artistice, legate, probabil, de credințele magico-religioase: diverse statuete **antropomorfe** și **zoomorfe**, obiecte de cult și desene rupestre.

II. Mezoliticul (epoca de mijloc a pietrei) - cca. 10.000/9000-7000/6500 î.Hr.:

a. Unelte de mici dimensiuni (microlite);

b. Domesticirea animalelor.

III. Neoliticul (epoca nouă a pietrei) - cca. 7000/6500-4500/4000 î.Hr.:

a. Sedentarizarea comunităților umane („*revoluția neolitică*”) ⇒ apariția primelor sate;

b. Utilizarea procedeelelor de șlefuire și perforare a pietrei;

c. Ocupații productive: cultivarea plantelor (agricultura) și creșterea animalelor;

d. Inventarea meșteșugurilor;

e. Noi forme de organizare socială (**tribul**);

d. Manifestări religioase complexe.

Eneoliticul (chalcolitic sau epoca cuprului) - cca. 4500/4400-2700/2500 î.Hr.:

a. Eneoliticul s-a situat între neolitic și epoca bronzului, dar s-a aflat în afara sistemului celor două epoci;

b. S-a făcut trecerea la agricultura incipientă, s-a utilizat cuprul și s-a desfășurat procesul de

indoeuropenizare (pătrunderea în Europa a populațiilor indoeuropene venite din Asia) ⇒ formarea, în urma cuceririi civilizațiilor neolitice, a popoarelor Antichității: tracii, grecii, sciții, celții, germanicii, italicii, în Europa, și hitiții, persanii, indienii, în Asia.

3. Epoca Metalelor

- pe teritoriul României, au fost identificate culturi din Epoca Metalelor precum: Glina-Schneckenberg, Otomani, Pecica, Monteoru, Noua-Coslogeni și Suciu.

- Epoca Metalelor a cuprins două perioade:

I. Epoca Bronzului (bronzul este un aliaj de cupru, aproximativ 90%, cu staniu-cositor sau plumb, cca. 10%) - cca. 2700/2500-1200/1150 î.Hr.:

a. Civilizația materială și spirituală a acestei epoci a fost atribuită, pe teritoriul României, tracilor, iar în sud-estul Europei ilirilor și grecilor;

b. Diferențierea socială după avere a condus la formarea aristocrației gentilice și tribale și la formarea de uniuni de triburi conduse de șefi militari (**basilei**).

II. Epoca Fierului (a avut două subperioade) - cca. 1200/1150 î.Hr.-secolele I-II d.Hr.:

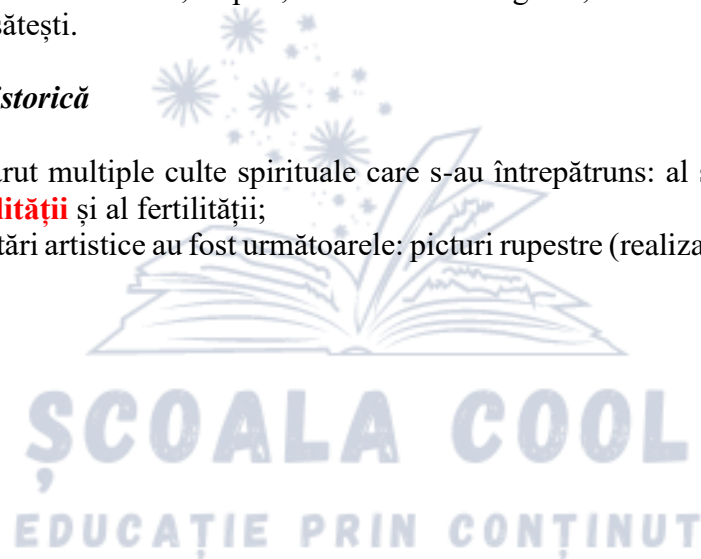
a. Hallstatt - cca. 1250/1200-450/400 î.Hr.: a avut loc separarea lingvistică și etnică între tracii de la nord de Dunăre (geto-dacii) și tracii de la sud de Dunăre (moesi și besi);

b. La Tenne - cca. 450/400 î.Hr.-secolele I-II d.Hr.: a debutat circulația monetară, iar familia gentilică, poligamă, a fost înlocuită, treptat, cu familia monogamă, mai multe familii de acest gen grupându-se în obști sătești.

4. Spiritualitatea preistorică

- în Preistorie, au apărut multiple culte spirituale care s-au întrepătruns: al soarelui, al morților, al strămoșilor, al **fecundității** și al fertilității;

- principalele manifestări artistice au fost următoarele: picturi rupestre (realizate pe pereții peșterilor), statuete și ceramică.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=qSS6L6L0jjA>

<https://www.youtube.com/watch?v=CLrsQg2QfIA>

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Nicolae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitaria, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
11. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
12. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.